

* P * V * I * S *

* 1 * 6 * 2 * 4 *

- I. Eximium Theologicum Augusto Principi Anhaltino Nuptias celebranti con-
secratum à M. Zacharia Wommengiero.
- II. causarum conjectio, quibus moti Status Regni Bohemæ ad Novi
Regis Electionem processerunt.
- III. Secretissima Instructio Frederico V. Electori Palatino data.
- IV. ~~Summa~~ ~~Refugior~~ ad Christianum Davia Regem Fran. Angelic.
- V. Soteria Academia Witebergensis Johanni Georgio Electori Sax. soluta.
- VI. Idea Principis Boni seu Oratio de vita et Obitu Johannis Georgii Princi-
pis Anhaltini M. Meeri Frederici Wendelini.
- VII. Panegyricus Parentalis Rudolpho Principi Anhaltino de Tur. & Edem.
- VIII. De Vita et Obitu Johannis Georgii Principis Anhaltini D. Cyriaci Herdssiani.
- IX. Narratio Uxoriz de Johanni Georgii Principis Anhaltini Vita et Obitu.
- X. Halitodonia Tremisq. Francofurtanae D. Cyriaci Herdssiani.
- XI. Casparis Romani Eergetes Christianus de Vita et Morte Georgii
de Sonais.
- XII. De Industria et Studio Laboris M. Samueles Dreyemii.
- XIII. De Aeris Salubritate et Studiorum Commotitate in valle Franckini-
gæ Eiusdem.
- XIV. De Erustione, Utrum Literarum Cultorib. pht peregrinatio?
- XV. De Origine et Incrementis Cottonie M. Benedicti Ambrosii.
- XVI. De Vita et Morte Joachimi Strasburgi Wilhelmi Strasburgi.
- XVII. Iusta Funeraria Johannis Ezechardi incho. gno. funere sublata.
- XVIII. Programm. Publicum Academiae Francofurtens.
- XIX. Inuitatio Publica ad Doctoratum D. Cyriaci Herdssiani.
- XX. De Ratione Status et Prudentia Regnatia Martini Milagii.
- XXI. De Spiritibus Familiaribus.
- XXII. Solemne Funus Octavianij de Schließen
- XXIII. Exequis Solemnes Johanni Christophori Herdssiani.

~~XVII~~ 6. 28. 27

ELECTORALIS
GYMNASII
BRANDENBURGICI
quod est in valle
JOACHIMICA
LEGES.

Platon Theage

ὅτι ἐστὶ περὶ ὅτι θεοτέρας ἢ ἀνθρώπων βελεύσαστο,
ἢ περὶ παιδείας, ἢ αὐτῶν ἢ τῶν αὐτῶν οἰκείων.

*Non est quicquam divinius, de quo homo consultet,
quam de reſta ſui ſuorumq; institutione.*

Excudebat
FRIDERICVS HARTMANNVS
Chalcographus & librorum venditor in
Academia Septemvirali Brandenburgica.
ANNO M.D.C. XVII.

18.

GYMNASII
BRANDENBURGICI

quod est in valle
JOACHIMSTADT

LEGGES

Platonis Theaetetus

editio auctoris
in qua sunt
addita
etiam
quaedam
notae

BRUNSVIGENSIS
Gymnasii
Joachimstadii
MDC. LXXII.

LEGES DOCENTIVM
IN ILLVSTRI GYMNASIO VALLIS
JOACHIMICÆ,

I.

 Um Plurimum
interfit tales præfici dis-
cipulis Præceptores, qui
in religione Sinceri, in
vita honesti, in conversa-
tione graves sint & modesti: Inter se,
cumq; aliis quietè agentes: Id circo præ-
cipimus ut singuli Præceptores formam
teneant sanorum verborum, cujus sum-
ma in scriptis Prophetis & Apostolicis
comprehensa, & in Augustana confes-
sione puriore aliisq; Lutheri & Philippi
scriptis orthodoxis repetita & ad poste-
ros translata est: huic subscribant, & lō-
gum valere jusis heterodoxis & mor-

A 2

den-

dentibus atq; Ecclesiam turbantibus scriptis, fidem Christianam constanter tueatur & propagent.

II.

Vitam domi ac Publicè eam instituant, quæ sit ἀνέγκλητος: ut non verbis duntaxat, sed moribus etiam juventutem doceant, juxta Aphorismū Nazianzeni: ἢ μὴ διδάσκειν, ἢ διδάσκειν τοῖς ἱερέσιν, aut non doceto, aut doceto moribus.

III.

Ament sese mutuo, neq; cavillationibus & insectationibus, sive privatis sive publicis, alter alterius existimationem diminutum eat. Sed sincera benevolentia devincti, si quid reprehensionis in altero occurrit, candidè moneant, seq; ipsos invicem sublevent, & iuxta vocem Apostoli, alter alterius onera portet. Gal. 6.

IV.

Si

Si diffensiones fortè & altercationes fuerint inter Collegas ortæ, componantur, priusquam ad alios, inprimis ad discipulos emanent: eaq; semper detur opera, ne aliis, maximè paruulis offendiculum sive scandalum aliquod præbeatur. Saluator enim Matth: 18.7. væ denunciatur illi, per quem Scandala veniunt.

V.

Rector Gymnasii, aliorum se velut ἐπί-
σκοπον aut inspectorem præbeat diligen-
tia, gravitate morum, omnium vir-
tutum exemplo præeat; συνεργούς suos frater-
nè complectatur, humaniter tractet, negli-
gentes incitet, delinquentes vel solus vel in
præsentia Collegarum reliquorum repre-
hendat, & ad utilitatem salutemq; publicã
omnia referat.

VI.

Omnibus verò & singulis in Gymnasio
hoc

hoc illustri docentibus iniunctum esto:
ut methodum observent passim nunc usi-
tata & iuventuti utilissimam, Aristoteli-
co-Ramæam: Lectiones præscriptas nec
intermittant nec mutent: prolixis com-
mentariis discentes non onerent: repetiti-
ones frequentes instituant; ad captum au-
ditorum lubenter se accommodent: per-
spicui sint & faciles: apertè loquantur, inq;
eo toti sint, ut spem patriæ felicissimè edu-
cent, inq; segetem uberem attollant.

VII.

Disciplinam labi ne sinant: Paternum
erga discentes animum induant, ne
sint Orbilii, & nimium plagosi, Pa-
ternè castigent meritos, affectibus suis, o-
dio præsertim & iræ nimis ne indulgeant:
& inprimis caveant, ne iuxta Fabii Quinti-
liani verba; Pueri artes prius odisse incipi-
ant quam amare.

VIII.

Quæ

Quæ iuventuti proponēda sunt, meditentur accuratè domi, nec effundant non præmeditata, ostentationis ergò: horæ spatium ita metiantur, ne dictatis totum conficiant, sed partem ejus repetitionibus & expositionibus attribuunt: Ita enim nec scribentium defatigabuntur manus, nec fastidium animis oborietur atq; auribus: & major ad discentes fructus redibit.

IX.

Pastorem loci venerentur & ament: Conciones ipsi nunquam (nisi valetudo obstet) negligant: nec carpant temerè & suggillent omnia, nec in rebus seriis ludant: *Ὀὐ γὰρ χερὴ παίζεν ἐν τοῖς σπυδαίοις*, in rebus seriis non est ludēdum, juxta gnomē Theodoretī.

X.

Theologica & Philosophica ne cōmiscant, ne *μίξις* illa vel *μίγμα* plusquam
Anax

Anaxagoreum, confusiones pariat: ita vero coniungant: ut ancillari Philosophiam, prædominari ostendant Theologiam: illic rationem: hic auctoritatem æstiment divinam.

XI.

Cumq; necessaria semper ante ferenda sint non necessariis, videant, ne ^{πάρεργα} potius tractent, quam ^{εργα} & ingenio præsertim alacri, quod, juxta poetam, ingrata fert malè damna moræ, moras tristes producant. In singulis etiam artibus ac scientiis usum monstrent, quo iuventus cupidius eas discat, & uti tandem queat.

XII.

Singulis mensibus disputatiunculam, in prima & Secunda classe, pro captu discipulorum instituant, & quomodo vera confirmanda, falsa refutanda sint, citra

citra φιλονεκίαν placide ostendant. Mate-
rias verò deligant non minus arduas, nec
alienas & peregrinas, & paucis iisq; per-
spicuis thesibus rem proponant.

XIII.

Declationum etiam instituant ex-
ercitia frequenter, & non solum
ad orationis puritatem & eleganti-
am, Sed ad vocis etiam sonum apertum,
ac concinnum ediscentes assue faciant, &
ad usus publicos rectè conforment.

XIV.

Adiscentibus nulla exigant δίδακτρα seu
Minervalia, contenti stipendiis su-
is: nec munera captent, quæ Sapi-
entes etiam obcæcant, & in diversos tra-
hunt affectus. Rectori tamen permissū
est, ut pro inscriptione aut relatione pri-
ma in catalogum, à Nobilibus vallensem,
ab aliis pro modo facultatum vel 12. vel 8.
argenteos capiat. **B**

XV.

Precibus matutinis & vespertinis discipulorum ordine intersint, ad devotionem precaturos hortentur & exemplo suo stimulent.

XVI.

IN cænobio sive cœnaculo attendant, ne quis sine *ἐνλογία* Mensæ accumbat, neq; sine *εὐχαριστία* recedat, utq; latinè inter se conuescentes loquantur ac modestiæ leges obseruent.

XVII.

Contubernia vel habitacula singulis Septimanis visitent, quos libros habeant, explorent: ad mundiciem atq; honestatē singulos commo nefaciāt.

XVIII.

Anniversaria Gymnasii Encænia, quotannis in memoriam fundatoris celeb-

celebrent, oratione aliqua publicè habita,
vel carmine recitatio.

XIX.

Q Volibet semestri catalogum edant
eorum quæ intra sex menses expli-
caturi aut lecturi sunt.

XX.

AD Examina publica sub tempus vi-
sitationis auditores suos diligentis-
simè præparent.

LEGES DISCENTIVM :

I.

Dietatem ante o-
mnia qua sine *ὄνις σοφία*
est *ἄνθεγία* Studiosè co-
lant, & perpetuo cogi-
tent, Sapientia initium
esse timorem DEI.

B 2

Sac-

II.

Sacras literas ament legant, ediscant, & in Colloquiis sacris vel disputationibus ad normam sacrae scripturae omnia referant.

III.

Librum, quē Corpus doctrinae Christianae appellant, à Philippo Melancthone conscriptū, & veluti Symbolum quoddam Ecclesiarum sinceriorū, quae doctrinam fidemq; Evangelicam Dn: Lutheri, aliorumq; DEI servorum operā & ardenti Zelo à sordibus Pontificiis, aliisq; repurgatam hactenus amplectuntur, editum, adultiores iuxta Biblia sibi comparent: ut maturè, quid in singulis articulis controversis credendum, quid reijciendum sit, addiscant.

IV.

Hæreticorum libros, βλάσφημα, impura

ra Magica, amatoria, omninò secum ne habeant, & sicubi inter suos cõmiliones esse intellexerint, ad Rectorem deferant.

V.

ARrianorum, Nestorianorum, Eutychianorum, Photinianorum, Socinianorũ, aliorumq; fanaticorum dogmata, neq; occultè, neq; apertè prominent; ab argutijs & Sophismatibus in rebus sacris planè abstineant.

VI.

MAnè dato signo surgant, ad preces sacras in cœnaculo concurrant; libros compositos habeant, strepitus, clamores & turbas, quibus aliorum studiis obsistitur, nunquam excitent.

VII.

IN Ludo suum quisq; locum occupet, *φιλήκοσ* sit *ἢ φιλομαθής*, ut non corpore solum, sed animo etiam assideat; & sciat

opus sibi esse γραφίδιω ἢ νῶ, βιβλίω ἢ νῶ calamo &
mente, libro & mente.

VIII.

Iussa Præceptorum studiosè accuratèq;
lubeant, admonitiones & illorum cor-
reptiones boni consulant, inter præle-
gendum ne aliena tractent, iis etiam ne-
scientibus ab Auditorio ne recedant.

IX.

IN publicum prodituri, liberalis & gra-
vis disciplinæ exemplum præ se ferant,
ut ipso etiam incessu, qui & quales sint,
appareat.

X.

Sacris in templo reverenter adstent
conciones piè attentèq; audiant, ut
summam & dispositionem & præci-
puas inde sententias iussi, recitare queant.

XI.

Pasto-

Pastorem & alios verbi ministros, quē-
admodum universos etiam superio-
res, debito honore & reverentia pro-
sequantur.

XII.

Eucharistia sacra, sive sacra cœna, re-
ligiosè & Sanctè & frequenter utan-
tur.

XIII.

Priusquam Lectiones accedant, ad ea
quæ audienda sunt respiciant & rele-
gant.

XIV.

Ordinem studiorum, quid singulis
horis sit faciendum, obseruent, ne-
cessaria annotent, usum scribendi
nunquam intermittant: *Ἐκ γὰρ τῆ γράφειν τὸ γρά-
φειν, sicut ἐκ τῆ λέγειν τὸ λέγειν, hoc est, scriben-
do scribimus, sicut dicendo dicimus.*

XV.

si-

Singulis diebus memoriæ aliquid mā-
dent, memores Apophthegmatis isti-
us, quod est apud Clementem Alex-
andrinum: *μεγίστη φυλακὴ τὸ μὴ ἐκγράψαι, ἀλλ' ἐκ-
μανθάνειν* : summa hæc est custodia ediscere
non exscribere.

XVI.

Sermone tam apud Magistros, quam
apud socios, Latino utantur, ut eum
familiariorem sibi reddant atq; ex-
peditiorem, & tam in comparanda lin-
guæ facultate, quam in discendis artibus
aliis, hanc perpetuam studiorum esse re-
gulam meminerint ex Epicteto: *Εἰδέναι χρὴ,
ὅτι ἔραδιον δέγματι, ἀνθρώπων πρὸς γίνεσθαι, εἰ μὴ κατ' ἐ-
κάστην ἡμέραν τὰ αὐτὰ, καὶ λέγειν, καὶ ἀκούειν, καὶ αἶμα χερῶνται πρὸς
τὸν βίον.* scire oportet, quod non facile sit
homini dogma aliquod comparare, nisi
singulis diebus eadem quis dicat & audi-
at, & utatur illis in vita.

XVII.

Ab.

A Blasphemiis, maledictis, mendaciis, furtis, ebrietate, crapulâ, ludis iocisque; turpibus, omni obscœnitate, omni turpitudine, longissime absint, & cogitent, quod Sapia maligam hominis mentem non subeat.

XVIII.

A Rixis abstineant & altercationibus offensionum atq; simultatum causas nulli præbeant, ubi *φιλοεικία*, Ibi nec *φιλαλίθεια* nec *φιλομάθεια*.

XIX.

V Estibus utantur decentibus, capillos ne crispent & ornent, nec antias alât, aut capronas, nec in puellarum aut fœminarum morem nimis prolixos crinos alant: omnem corporis cultum ad gravitatem & modestiam componant: & sciant alia aliis competere, & externum habitum interni animi non obscurum esse inditium.

C

con

XX.

Contubernia & conclavia servent munda: surgentes stragula componant, sordes & quisquilias egerant, Inspectores intromittant, & ubiq; mundiciei atq; Honestatis se ostendant studiosos.

XXI.

Extra sua cubicula noctu foris non morentur, diurno etiam tempore tabernas cerevisiarias vel vinarias non ingrediantur, nec sine licentia area Gymnasii egrediantur.

XXII.

Domum profecturi ad Parentes vel amicos, ultra octo aut ad summum dies quatuordecim non ab sint.

XXIII.

An te curriculum quatuor vel quinque an-

annorum ne moliantur abitum, sine consensu Illustrissimi, cui se obligatos sciant.

XXIV.

AD Academias, de consilio Visitatorum & Præceptorum, impetrato Electorali stipendio dimittendi, studiorum & vitæ testimonium dari sibi petant: Publica oratione gratias agant in Gymnasio, & ad perpetuam tanti beneficii memoriam se adstringant.

LEGES CONVESCEN- TIVM IN COENOBIO.

I.

Inguli nomina
sua profiteantur apud
Curatorem nec in cœ-
naculum quenquam ad-
ducant secum, sine illius
permissione. C 2

II.

Mensæ suo loco quisq; modestè accumbat, sine strepitu, clamore, risu, iocis & ineptiis.

III.

Ad preces prius quam ad patinas ferantur, & recitantem *εὐλογίαν* tacita devotione sequantur, legentem caput ex Bibliis sacris attentè audiant.

IV.

Ordine autem preces cum ante timum post cibum recitandæ sunt à singulis, sicut & prælectio capitis iuxta ordinem confidentium instituenda.

V.

In prandio & cœna ne sint *πολυφάγοι*: lancem plenis adhuc buccis ne involent, crustam panis ne præscindant, aliis ne præripiant portiones suas, sed & frugalitatis

tatis & sanitatis rationē habeāt potissimā.

VI.

Collocuturi Latina tantum sonent,
nec unquam in cœnaculo mater-
no utantur sermone.

VII.

E Mensa nihil secum auferant, nihil
aliis afferant, sed in culinam potius,
si quid residuum, afferri sinant.

VIII.

Svpellectilem mensæ ne lacerent aut
conscindant, orbes ne frangant, nec
cantharos perdant, alioqui ad resti-
tutionem damni fuerint cogendi.

IX.

Immodestiam in victu, & leviora deli-
cta nummulis quibusdam inter se mul-
ctent, qui collecti Rectori offerantur;
graviora autem & enormia ad Rectorem
deferant.

C 3

X.

Cvratorem ament & obseruent, eosq; omnes qui œconomiaæ præsunt humaniter tractent, non expostulent, non verbis odiosis excipiant: Sed si quid inciderit controversiæ, Rectorem moneant.

XI.

Famulos ne ledât, & vesperi ante decubitū singuli suos cātharos abluēdos illis & in culinā transferēdos tradant.

XII.

Asymposiis & comotationibus tum in contuberniis tum in Gymnasio maxime abstineant.

XIII.

Lychnos ardentès probè obseruent tum in cœnaculo, tū in cubiculis suis ne quod inde toti ædificio damnum surgit irrecuperabile.

Serenissimus & cle-
mentissimus Prin-
ceps ac Dominus,
Dn: Johannes Si-
gismundus Marchio Bran-
denburgicus, S: Rom: Im-
perii Archicamerarius &
Electoꝝ: Borussiae, Iuliae, Cli-
viae, Montium: Stetini, Po-
meranorum, Cassubiorum
Vandalorum: Carnoviae &
Crosnae in silesia Dux: Burg-
gravi9 Norinbergic9: Prin-
ceps Rugiae: comes Marcae,
Ra-

Ravensburgi & Ravenstei-
nii Dominus: Leges hasce &
statuta Gymnasii in Valle
Joachimica extructi, manu
confirmavit sua, Publice
que promulgari, & perpe-
tuum observari iussit, reser-
vata tamen sibi vel adden-
di vel adimendi Potestate.

Nh 122

ULB Halle 3
002 714 272

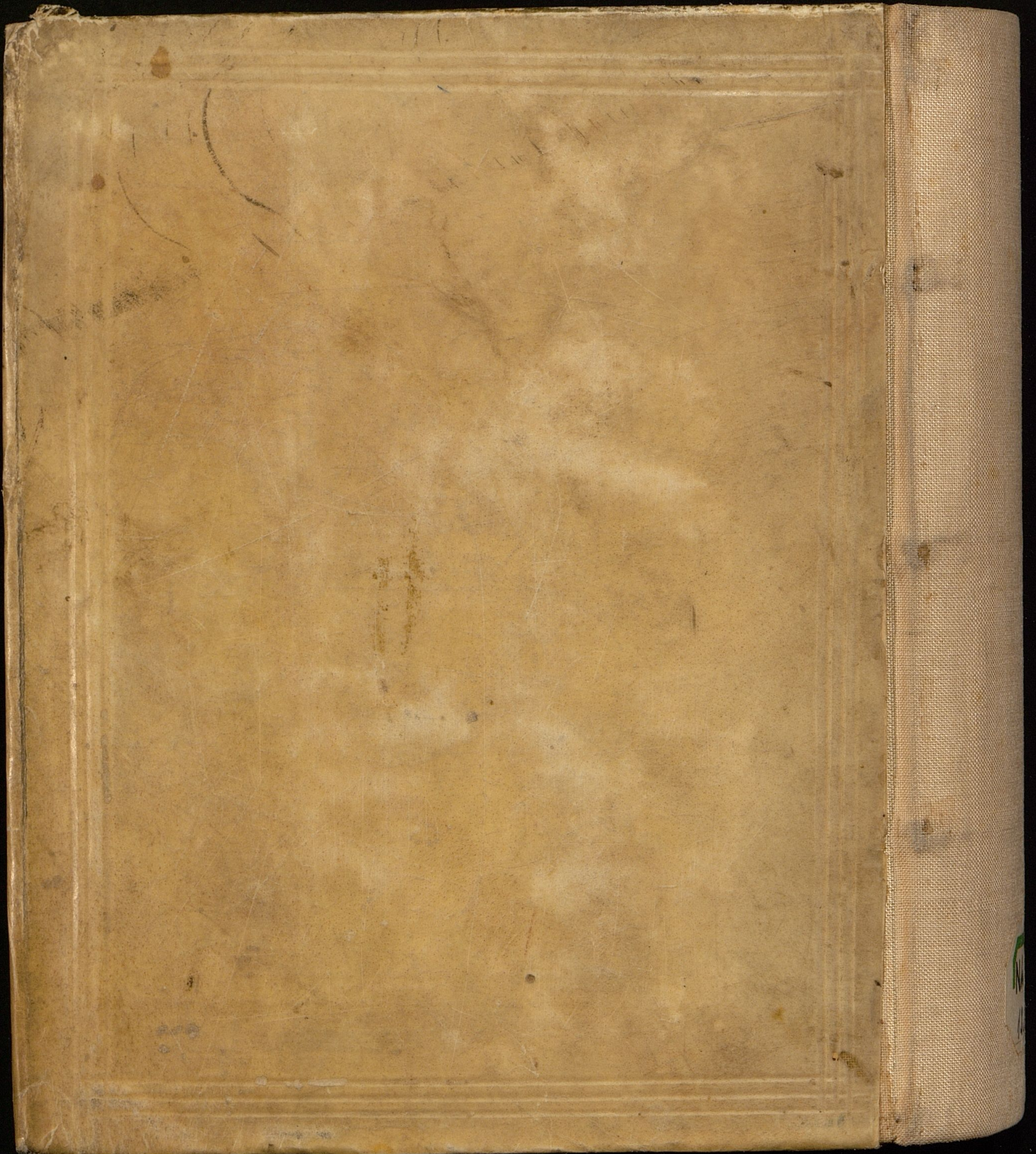

st

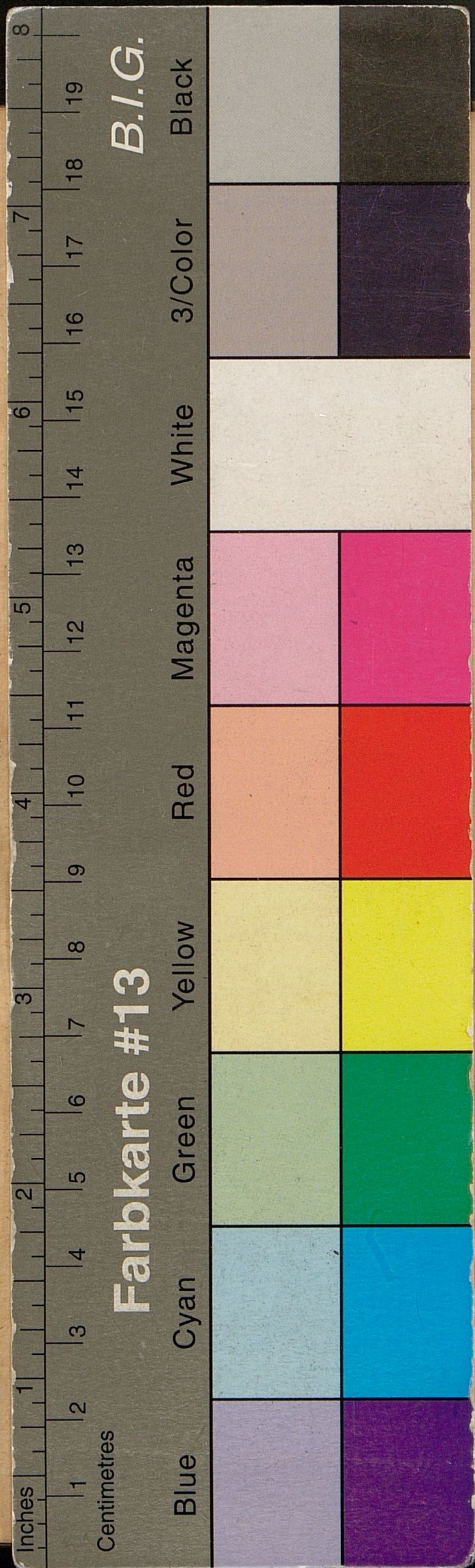
1017

XXIX. 6. 18. 27

ELECTORALIS
GYMNASII
BRANDENBURGICI
quod est in valle
JOACHIMICA
LEGES.

Platon Theage

*ὅτι ἐστὶ περὶ ὅτι θεοτέρη ἀν' ἀνθρώπων βελεύσαστο,
ἢ περὶ παιδείας, καὶ αὐτῆς τῶν αὐτῆς οἰκείων.
Non est quicquam divinius, de quo homo consulat,
quam de reſta ſui ſuorumq; institutione.*

Excudebat
FRIDERICVS HARTMANNVS
Chalcographus & librorum venditor in
Academia Septemvirali Brandenburgica.
ANNO M.D.C. XVII.

